

FIȘĂ ANALITICĂ DE INVENTARIERE A MONUMENTELOR ȘI ANSAMBLURILOR ISTORICE

1. IDENTIFICARE

Capitol	Denumire capitol	Descriere
1.1	Cod LMI	TM-II-m-A-06201
1.2	Categorie	Monument
1.3	Denumire oficială	Turn de apărare

2. LOCALIZARE ADMINISTRATIVĂ

Capitol	Denumire capitol	Descriere
2.1	Stat	România
2.2	Județ	Timiș
2.3	Localitate	Ciacova
2.4	Cod poștal	307110
2.5	Stradă, număr actuale	Strada Piața Cetății, nr. 2
2.6	Localitate anterioară	Neidentificat de către elaboratorul fișei
2.7	Stradă, număr anterioare	Neidentificat de către elaboratorul fișei
2.8	Coordonate geografice	45.5149013, 21.1223412
2.8.1	Referințe geografice	Turnul de apărare este localizat în zona centrală a orașului Ciacova, pe un teren plan, în proximitatea albiei majore a râului Timișul Mort, în cadrul unui spațiu public amenajat ca zonă verde.
2.8.2	Identificare cartografică	Plan cadastral; Ortofotoplan ANCPI; Imagini satelitare
2.8.3	Sistem cartografic utilizat	Stereo70
2.8.4	Coordonate Y, X, Z	Y=453472.50, X=197262.42

3. TIP DE PROPRIETATE

Capitol	Denumire capitol	Descriere
---------	------------------	-----------

3.1	Stat	
3.1.1	Proprietate publică a statului	DA
3.1.2	Proprietate privată a statului	NU
3.2	Mixt	NU
3.3	Privat	NU

4. DATARE

Capitol	Denumire capitol	Descriere
4.1	Epocă	Epoca medievală
4.1.1	Datate început	Secolul al XIV-lea
4.1.2	Datate sfârșit	Secolul al XIV-lea
4.2	Datate prin perioade	Epoca medievală (sec. XIV). Tradiția istorică locală plasează construirea turnului în intervalul 1390–1394, legând-o de familia nobiliară maghiară Csaak. Turnul a făcut parte din cetatea medievală a Ciacovei, distrusă în 1701 în contextul Păcii de la Karlowitz.
4.3	Datate prin intervale de date	Sec. XIV – prezent
4.4	Datate precisă	Neidentificat de către elaboratorul fișei

5. ISTORIC. PERSOANE ȘI EVENIMENTE ASOCIATE ISTORIEI MONUMENTULUI

Capitol	Denumire capitol	Descriere
5.1	Istoric	Turnul de apărare din Ciacova, cunoscut local sub denumirea de „Cula”, este un donjon medieval din secolul al XIV-lea, singurul element supraviețuitor al fostei cetăți a localității. Tradiția istorică leagă edificarea sa de intervalul 1390–1394 și de familia nobiliară maghiară Csaak. Construcția a constituit nucleul defensiv al cetății medievale a Ciacovei și a îndeplinit funcții militare și strategice, asigurând controlul vizual asupra împrejurimilor. După distrugerea cetății în 1701, ca urmare a obligațiilor impuse prin Pacea de la Karlowitz, turnul a rămas în picioare și a fost utilizat ulterior ca turn de veghe pentru pompieri. În perioada 1962–1963 au fost realizate lucrări de consolidare constând în

		refacerea crenelurilor și a acoperișului platformei de apărare, iar fațadele au fost reparate cu cărămidă special realizată pentru a semăna cu cea originală. În anul 2018 a fost efectuată o cercetare arheologică preventivă de către o echipă formată din Bogdan Seculici, Silviu Iliuță, Alexandru Crăciunaș, Silviu Ene și Alin Diaconu, cu participarea Universității de Vest din Timișoara și a Liceului Alexandru Mocioni, în cadrul căreia au fost identificate elemente ale sistemului defensiv în jurul turnului. În perioada recentă, monumentul a făcut obiectul proiectului „Restaurarea și promovarea Turnului de apărare (Cula), monument istoric din orașul Ciacova, jud. Timiș”, finanțat prin fonduri europene, în urma căruia restaurarea a avansat semnificativ.
5.2	Autor	Neidentificat de către elaboratorul fișei
5.3	Comanditar	Neidentificat de către elaboratorul fișei; tradiția locală atribuie construcția familiei nobiliare Csaak
5.4	Ctitor	Neidentificat de către elaboratorul fișei
5.5	Meșter	Neidentificat de către elaboratorul fișei
5.6	Pictor	Neidentificat de către elaboratorul fișei

6. DESCRIERE

Capitol	Denumire capitol	Descriere
6.1	Zona	Zonă centrală urbană, amplasată într-un spațiu public amenajat ca parc, în proximitatea albiei majore a râului Timișul Mort.
6.2	Elemente de peisaj cultural și natural	Peisaj urban de centru de oraș, cu vegetație plantată (arbori, arbuști) și spațiu verde amenajat în jurul turnului.
6.2.1	Peisaj cultural	Zona centrală a orașului Ciacova, unde turnul constituie elementul focal și cel mai recognoscibil reper al localității.
6.2.2	Peisaj natural	Teren plan, zona de câmpie a Banatului, în proximitatea albiei majore a râului Timișul Mort.
6.3	Categoria de arhitectură	Arhitectură militară medievală

6.3.1	Funcțiunea actuală	Monument istoric, obiectiv turistic și cultural
6.3.2	Funcțiunea anterioară	Turn de apărare al cetății medievale; ulterior turn de veghe pentru pompieri
6.4	Descriere obiectiv individual	Donjon medieval (turn fortificat) din cărămidă arsă, cu plan dreptunghiular, patru niveluri și înălțime de aproximativ 30 m. Prezintă contraforturi de colț, ferestre cu aspect de metereze și urme originale ale platformei de apărare cu creneluri. Zidurile au grosimi între aproximativ 1,10 m și 2,70 m, confirmând funcția defensivă a construcției. Traseul interior este adaptat apărării, cu o organizare practică specifică arhitecturii militare medievale. Monumentul este considerat unic în România prin păstrarea urmelor originale ale platformei defensive. La nivelul superior, platforma de observare a fost restaurată recent, cu adăugarea unor elemente contemporane de protecție din sticlă și metal. Suprafața construită la sol este de 92 mp, conform CF nr. 401413 Ciacova (corp C6 – Cula, monument istoric).
6.4.1	Plan	Plan dreptunghiular, cu contraforturi de colț.
6.4.2	Fațade	Fațade din cărămidă arsă aparentă, cu ferestre înguste de tip metereze, dispuse pe cele patru niveluri. Contraforturile de colț marchează vertical silueta turnului. Intervențiile de restaurare din 1962–1963 și cele recente sunt vizibile prin diferențele de textură și culoare ale cărămizii.
6.4.3	Formă acoperiș	Platformă de apărare cu creneluri, fără acoperiș clasic. Platforma originală a fost consolidată și restaurată.
6.4.4	Extinderi	Neidentificat de către elaboratorul fișei
6.4.5	Anexe	Neidentificat de către elaboratorul fișei
6.5	Structură	Structură portantă masivă din zidărie de cărămidă arsă, cu grosimi variabile ale pereților (1,10–2,70 m), contraforturi de colț integrate structural.
6.6	Materiale de construcție	Cărămidă arsă (structura portantă și fațade), mortar de var (legătură).
6.6.1	Materiale de construcție acoperiș	Neidentificat de către elaboratorul fișei;

		platformă de apărare cu creneluri, fără învelitoare clasică.
6.7	Tehnici de construcție	Zidărie de cărămidă arsă cu mortar de var, specifică fortificațiilor medievale din Banat.
6.8	Încadrare stilistică	Arhitectură militară medievală de tip donjon, cu influențe central-europene, specifică sistemului defensiv din Banatul medieval.
6.9	Inscripții	Neidentificat de către elaboratorul fișei

7. CONSERVARE, RESTAURARE, AMENINȚĂRI

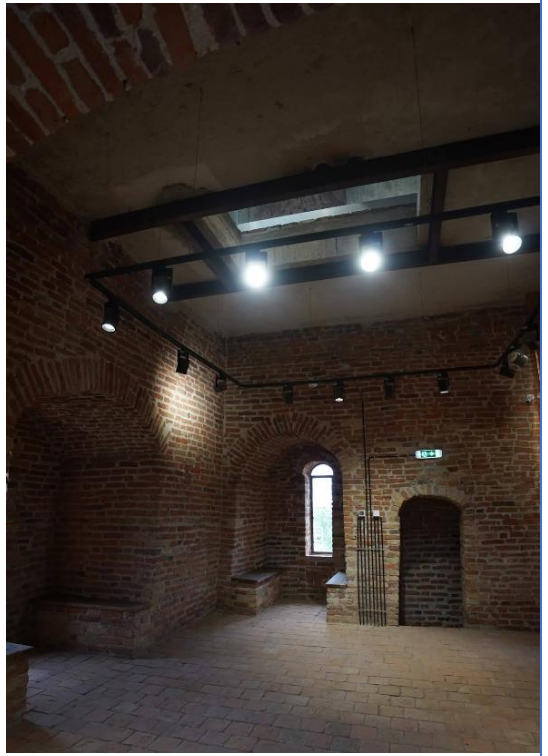
Capitol	Denumire capitol	Descriere
7.1	Starea generală de conservare	Bună. Monumentul a beneficiat de lucrări de consolidare în perioada 1962–1963 și de un proiect recent de restaurare finanțat prin fonduri europene, în urma cărora starea generală de conservare s-a îmbunătățit semnificativ. Platforma superioară a fost restaurată și amenajată pentru vizitare.
7.2	Lucrări anterioare de restaurare	1962–1963 — consolidarea crenelurilor și a acoperișului platformei de apărare, repararea fațadelor cu cărămidă realizată special; 2018–prezent — proiectul „Restaurarea și promovarea Turnului de apărare (Cula)”, finanțat prin fonduri europene, cu lucrări de restaurare și amenajare pentru valorificare turistică.
7.3	Riscuri / amenințări	Dezvoltare urbană în zona adiacentă; degradarea potențială a zidăriei prin acțiunea agenților atmosferici; proximitatea râului Timișul Mort poate genera umiditate la baza structurii.
7.3.1	Eroziune	posibilă eroziune a mortarului de legătură sub acțiunea agenților atmosferici
7.3.2	Inundații	proximitatea râului Timișul Mort poate reprezenta un risc
7.3.3	Alunecări de teren	NU
7.3.4	Agricultură	NU; zona este urbană

8. DOCUMENTARE

Capitol	Denumire capitol	Descriere
---------	------------------	-----------

8.1	Bibliografie	<p>1. Lista Monumentelor Istorice, MO nr. 646 bis/16/07/2004, vol. III, p. 2233, poz. 179</p> <p>2. Ene, Silviu, Ciacova, Cronica cercetărilor arheologice din România, Campania 2018, Sibiu, 2019, 267–269</p> <p>3. Primăria Ciacova, Donjon medieval (Cula), sec. XIV, material documentar</p> <p>4. Luca, Sabin Adrian, Descoperiri arheologice din Banatul românesc – repertoriu, Sibiu, 2006</p> <p>5. Ministerul Culturii, Lista Monumentelor Istorice – județul Timiș, 2015</p> <p>6. ADR Vest, Comunicat privind restaurarea și promovarea Turnului de apărare (Cula) din Ciacova</p>
8.2	Dosare și rapoarte, în arhive	
8.3	Hărți, planuri, desene	
8.4	Fotografii	
8.4.1	Fotografii satelitare	

		
8.4.2	Fotografii aeriene	Neidentificat de către elaboratorul fișei
8.4.3	Fotografii alb-negru	Neidentificat de către elaboratorul fișei
8.4.4	Fotografii color	

		
8.5	Atestare documentară	<p>Secolul al XIV-lea, conform Listei Monumentelor Istorice; tradiția locală menționează intervalul 1390–1394</p>

9. NIVEL CLASARE

Capitol	Denumire capitol	Descriere
9.1	Grupa valorică	A
9.2	Categoria după natura obiectivului	II (Arhitectură)
9.3	Criterii de evaluare globală	Valoare arhitecturală și istorică excepțională, ca unic element supraviețuitor al cetății medievale a Ciacovei. Valoare de unicat la nivel național, prin păstrarea urmelor originale ale platformei de apărare. Valoare documentară confirmată prin cercetarea arheologică preventivă din 2018. Valoare de reper identitar pentru comunitatea locală, fiind cel mai recognoscibil simbol al orașului Ciacova.
9.4	Data și documentul protecției	Lista Monumentelor Istorice, MO nr. 646 bis/16/07/2004, Ordinul nr. 2.314/2004
9.5	Reglementări urbanistice	Zonă de protecție a monumentului istoric, 100m conform Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice (republicată)

10. INVENTARIERE

Capitol	Denumire capitol	Descriere
10.1	Instituția în cadrul căreia s-a redactat fișa	VEGO CONCEPT ENGINEERING S.R.L.
10.2	Autorul fișei și calitatea acestuia	
10.2.1	Nume	Irodiu
10.2.2	Prenume	Raluca
10.2.3	Calitatea acestuia	Operator de date
10.2.4	Semnătura autografă a specialistului care a întocmit fișa	
10.3	Numărul procesului-verbal de validare în comisia regională a monumentelor istorice	
10.3.1	Numărul documentului de clasare	
10.3.2	Data ordinului de clasare	
10.4	Data redactării fișei	2026-04-08

Semnătura și ștampila conducătorului instituției:

Profeanu Virgil – Manager de proiect

Coordonator studiu istoric:

Arh. Iulian Cămui

